

Píseň: EZ260 – Otče všemohoucí; 1.-4. sloka + **modlitba**;
Oddíl k výkladu: Mk 15, 1-15

Milí

na posledním setkání jsme se věnovali Petrovým zapřením. Oddíl to je velmi srozumitelný a snadný. Ale s dalekosáhlými důsledky. Ačkoli je Petr zdánlivě „nejvěrnější“ a „nejodvážnější“ Ježíšův učedník – troufne si dál, než kterýkoli jiný. Tak *právě tam* svého Spasitele a Pána *jako jediný* zapíral. Opakovaně. Dokonce se nakonec *zaklínal*, dosl. *proklínal*, že Ježíše vůbec nezná.

Opak je tedy pravdou – Petr je nejhluběji selhavším. Protože nejpokrytečtější. To i Juda alespoň jednal podle své víry a slov. Petr ne. A to byl varován před vlastní pýchou a modlářstvím a zlem víckrát a silněji *než všichni ostatní*.

To je pak velevýznamné nejen na úrovni osobní, ale také jako základní nastavení církve – jejímž základem je *právě takovýto* Petr. Lidské církve jsou *takovéto* skupiny. *Takových* lidí. Samy o sobě jsou *horší než světské* (Lk 16, 8!). Je to výhradně *podřizováním* se Božímu slovu soudu i milosti, co může z lidské náboženské skupiny utvořit, čím má být: Církev Kristovu. Tj. místo pravdy, spásy, odpuštění, spravedlnosti, upřímnosti, vzájemné péče a lásky. Protože *podřizenosti* Bohu – po vzoru Ježíše Krista, proroků, praotců.

V rozhovoru jsme také hovořili o změnách, které činí evangelium podle Jana – zejm. v pašijích. A protože možná mohlo zapadnout, připomínám: „Jan“ nechává soudit Pilátem Ježíše *ještě před* pesachovou večeří (J 18, 28). Zatímco v synoptických podáních Ježíš *nejprve* jí pesachového beránka (např. Mk 14, 12), poté je celá Getsemane, teprve pak je zatčen, teprve *pak* je souzen židovskou radou a *teprve poté* je přiveden k Pilátovi – a i to *následující den ráno* (Mk 15, 1).

Ježíš odveden k Pilátovi

Ježíš byl souzen v *nocí*. „Hned zrána“ tedy znamená hned ráno po noci, kdy byl zatčen, vyslýchán a *již zbit* (Mk 14, 65). Již v této chvíli byl tedy Ježíš vyčerpán na těle i na duši, a k tomu surově zbit a ponižován. Veřejně. Od představitelů *svého* náboženství.

Což si Marek pečlivě hlídá: Vinu za Ježíšovu smrt nesou *židovští představitelé*. A i z nich *jen někteří*: Velekněz, starší, zákoníci, synedrium. Tedy *ne* farizeové obecně. *Ne* saduceové obecně. *Ne* kněží! Ani židé obecně. Pilát je vinen slabostí a neuchráněním nevinného objektivně i subjektivně. Ale nebýt pokračujícího nátlaku právě představitelů židovství té doby, Ježíš by opět *byl propuštěn*.

A to celé pak musíme *vždy* vnímat v kontextu Ježíšovy *dobrovolnosti*. Kdyby Ježíš neřekl *nic* během výslechu před veleknězem, i tehdy by byl propuštěn.

Po celém již uskutečněném mučení byl Ježíš *spoután*, než ho přivedli k Pilátovi. Vlastně zcela absurdně – co by takhle zbídačený člověk zmohl, útek? Ale to je jedna z point pašijí – jak absurdně jedná člověk. A *přesto* se nám Boží Syn vydal do rukou – pro záchranu každého člověka.

Výslech u Piláta

Markovo podání pak rovnou řeší jen podstatné – ačkoli jistě mnohé další se muselo odehrát mezi přivedením spoutaného Ježíše k Pilátovi a Ježíšovým výslechem před ním.

V tomto podání se Pilát rovnou ptá na zdánlivě nejpodstatnější: Je Ježíš králem Židů? Tak totiž *muselo* znít Ježíšovo obvinění ze strany židovských autorit. Pouze velezrada mohla vést k Ježíšově popravě. A tou tedy muselo být ohrožení římské vlády v provincii Judea. A tak, že Ježíš se *musel* prohlašovat za *krále Židů*.

To je samozřejmě opět zcela absurdní. Jak to bylo jasné i Pilátovi. Kdyby tomu tak bylo, býval by se to Pilát dověděl mnohem dříve, než by byl k němu Ježíš vůbec přiveden. Navíc se Ježíš *nijak* nechoval královsky, vládcovsky, vlastně ani politicky – v užším, obvyklém smyslu slova.

A přesto Pilát dostal odpověď. Okamžitě. Na rozdíl od velekněze a celého synedria: Ty sám to říkáš.

Tedy: To říkáš ty. A tak tím říkáš to, co ty tím myslíš (Jan „pro jistotu“ rozvádí – J 18, 36!). Tedy Ježíš to o sobě nikdy netvrdil. Tedy Pilát se pokoušel „vnutit“ Ježíšovi něco, co mu bylo zcela cizí. A Ježíš to nechal Pilátovi.

Ale o to víc na něj „velekněží“ mnoho žalovali. Ale na to Ježíš opět *neodpovídal*. Pro Piláta musela být celá situace naprosto matoucí: Šlo o obvinění, která měla za následek *popravu*. A Ježíš na ně neříkal *nic*?

Pilát

Také proto je Pilátovo jednání popsáno v evangeliích naprosto *podivné*. Čím mladší evangelium, tím více rozvádějí jeho vnitřní pochody, vztahy i rozhovor s ním. Marek se omezuje na nejpodstatnější: Pilát usiloval Ježíše propustit. Ale zároveň si *nezneprátelit* Židy.

Proč? Zdánlivě byl reprezentantem svrchované římské moci! Jenže...

... Pilát byl správcem Judeje deset let (26-36). Byl znám jako *Krvavá bestie*. Pro svůj sklon *násilím* likvidovat zejm. židovské protesty. Zmiňuje se o tom také Lk 13, 1-3.

Proč tedy jednal v této situaci tak *bázlivě*? Když je Ježíšova nevina jasná jak z vyprávění, tak z historické reality?

Právě proto. Pilátovo násilné potlačování židovských povstání totiž *vedlo k dalším povstáním*. Všimněme si, co je zač ten *Barabáš*! Tím tedy římské vládě v Judeji Pilát *nepomáhal*, naopak ji komplikoval. Dokonce natolik, že krátce před koncem své správy byl upozorněn, že už jen jeden přešlap, a bude odsunut jinam. A protože Ježíše soudil spíše k závěru své správy – cca v r. 35 po Kr., tak si Pilát hlavně hleděl *svých vlastních zájmů*.

Třeba i za cenu ukřižování nevinného Ježíše. I za cenu zbičování nevinného Ježíše. Obětí jednoho za celý národ – asi jako představitelé židovství té doby.

Ale jak to Bible vypráví opakovaně: Stejně mu jeho modlářství nepomohlo. Natožpak „došlápnutí“ si na to, co je Boží. Krátce po Ježíšově procesu byl stejně odvolán. Mimochodem v důsledku stížností *Samařanů!* Které nechal povraždit při hledání náboženských artefaktů nedaleko hory Gerizím.

Biblický popis Piláta je tedy *velmi podložený*. Snažil se vyhovět všem. *Kromě* toho jediného, který byl v dané situaci zcela nevinný. Dvojnásob před římským právem.

Propuštění vězně

Tak se Pilát pokusil Ježíše zachránit užitím zaběhlého zvyku: Římský správce propouštěval o Velikonocích jednoho vězně.

A protože jeho snaha Ježíše propustit byla vlastně upřímná, přivedl *opak* Ježíše Krista: Barabáše. Aramejsky Bar-abbas = syna otce. Ježíš je Syn *Boží*. Barabáš je *vrah*, Ježíš je obviněn z rouhání a nikdy se takového násilí nedopustil. Barabáš je *vzbouřenec*, terorista – přesně to, čeho se velekněz aspoň *báli* u Ježíše. Ježíš se vzpoury ani podobného *nikdy* ani náznakem nedopustil. Ježíš má být králem židů – Barabáš je nikdo. A *už sedí ve vězení* za jednoznačnou vinu.

Jenže příšlý „zástup“ podnítily židovské autority k vydání Barabáše. Právě toho, za koho považovali Ježíše – vzbouřence, vraha, násilníka, nebezpečného pro celý národ.

A ačkoli Pilátovi *muselo* být jasné, že „velekněží“ se prostě z nějakého důvodu chtějí Ježíše zbavit jako vzbouřence – tak měl za to, že si *nemohou* vybrat *skutečného vzbouřence* proti římské vládě.

Nápadná absurdita příběhu tedy pokračuje. Tak strašně člověka zkřivuje zlo, strach, hřích, modlářství i moc.

Pilátova slabost

Jak náboženské autority, tak světské. Pilát se ve finále zcela zřekl jakékoli zodpovědnosti za Ježíšův „osud.“ Jenže opět jen domněle – jako poslední místní soudní instance pro neřímany *rozhoduje* o životě a smrti. Jeho slabošské, „co s ním tedy mám

učinít,“ je už jen trapné. Na to se nemá ptát ani židovských autorit. Natožpak nějaké lůzy. Má jednat alespoň *podle zákona* – který hovoří jasně. Ježíš je *nevinen*.

Tento alibismus pak do *třetice* završuje otázkou: „Čeho se vlastně dopustil?“ Po které Ježíše *vydal*. Aby *vyhověl zástupu*.

A aby šílenství hlouposti, zla a slabosti bylo ještě zřejmější: Ještě navíc dal Ježíše zbičovat. Jakoby trest smrti pro nevinného byl málo. Ačkoli považoval Ježíše za nevinného.

Detaily

V příběhu také zní několik velmi zajímavých detailů – některé skryty v překladu. Nejnápadnější je, jak *často* je zde užito sloveso *vydat*. Řecky *paradidómi*. Právě *to* sloveso, které je tak často překládáno jako *zradil* ve spojení s „Jidášem.“ Ale i zde opakovaně: *Vydal*. *Vydal*. Ačkoli jde o *stejně* sloveso.

Jistě jde také o snahu naznačit spojitost mezi Judou a Pilátem a zástupem a „velekněžími.“ Ti všichni Ježíše *vydali* někomu jinému. Aby dosáhli *svých* cílů. Naprosto absurdních. A *nikomu* z nich vlastně toto vydání *nepřineslo* plánované důsledky. Pilát byl brzy poté stejně odvolán. Židovské autority se Ježíšova vlivu *nezbavily*. Juda Išariotský *nedonutil* Ježíše jednat podle vlastního pochopení „mesiáše“ nebo „krále židů.“

A zároveň: Tito všichni *byli* viníky Ježíšovy smrti. Stačilo, aby *kdokoli* z nich jednal jinak – tak, jak měl. Juda, zástup, velekněz aspoň, Pilát. A nevinný Ježíš by *nezemřel*. Ale jak snadné je jen „vydat“ nevinného bližního zlu, smrti, bezpráví?

Druhým zajímavým detailem je v. 12: *Potřetí* zní z Pilátových úst sousloví „židovský král.“ Avšak *potřetí* už jen jako „ten, kterému *říkáte* židovský král.“ Tj. v jasném obvinění zástupu i židovských autorit, že jde o výhradně *jejich* tvrzení. Bez jediného důkazu.

Ale *přesto* Ježíše nejenom *vydal*, ještě ho před tím nechal zbičovat. Byl tedy Ježíš *králem Židů*?

Závěr

Tak strašlivé bylo Ježíšovo utrpení. A to ještě zdaleka nejsme na konci jeho pozemského života. Tak strašlivě a strašlivě snadno se chovají všechny lidské autority – náboženské i světské. Protože i jim jde takřka vždy o *vlastní* agendu. Prospěch. Zisk. Ne o to, kvůli čemu jsou takové funkce ustanoveny.

Pilát se projevil jako naprostý zbabělec. A zcela absurdně – jeden nevinný Ježíš ve srovnání se zástupem Samařanů a jejich *popravených* vůdců od hory Gerizím. A krátce po Pilátově odvolání byl, mimochodem, úřadu zbaven také „Kaifáš“ (Josef ben Kaifas) – velekněz osnující tyto události.

Je až překvapivé, že se svatá Písma pokouší zrovna toho strašného Piláta vykreslit v překvapivě pozitivním světle. Ale to jen, když neznáme dobře už Starý Zákon. Také to totiž dělá Bible pravidelně: Hovoří o zlých a strašných lidech často překvapivě vstřícně – a o „příkladných“ postavách „naší“ skupiny až nepřírozeně kriticky. Tak i zde: Je to skupina kolem velekněze, která je vykreslována jako viníci Ježíšovy smrti. Tedy ti, kteří přece právě Bohu mají být nejvěrnější. Mají být nejspravedlivější. Nejmorálnější. A opak je pravdou.

Tak veliké zlo na *všech* úrovních lidské společnosti – náboženské i světské, osobní i národní i nadnárodní, nespravedlnosti a násilí a zvěle a zbabělosti a sobectví a slabosti a pých – Bůh proměnil v dobro. Protože ho Ježíš *dobrovolně* podstoupil pro spásu každého člověka.

A to byl k ukřižování teprve *vydán* v závěru v. 15.

Píseň: EZ260 – Otče všemohoucí; 5.-7. sloka + **modlitba**

Páně

Rozhovor